

УДК: 81.255.2

Ибрахим Халил Түрк, магистрант, К.Тыныстанов ат. ЫМУ
E-mail: ihtrk052101@gmail.com

ТҮРК ТИЛИНЕ КТОРУЛГАН КЫРГЫЗ ЧЫГАРМАЛАРЫНА ЖАЛПЫ САРЕСЕП

Кыргызстан жана Түркия – чыгыш теги, дини, дили бир, тарыхынын көптөгөн жеринде байланыш окшоштуктары бар, адабияттарынын басымдуу бөлүгү үндөш келген эки мамлекет. Ошого карабастан, эки бир тууган элдин адабияттары буга чейин Кыргызстанда жана Түркияда аз изилденген маселелердин катарын толуктайт. Бул багытта аткарылган иштер көпчүлүк учурда тигил же бул тема боюнча иликтөө иштеринде, илимий конференцияларда жасалган докладдарда гана козголуп келген.

Түркияда кыргыз адабияты менен байланыштуу “Манас” эпосу, Чынгыз Айтматовдун чыгармачылыгы жана кийинки жылдары кыргыз адабият тарыхынын жалпы маселелери айрым университеттерде окутула баштаганын эске албаганда, аталган боордош элдердин адабияттары 1990-жылдарга чейин изилденген эмес. Андан кийинки жылдарда деле бул багытта атайын иликтөөлөр жокко эсе. Эмнеси болсо да, боордош эки мамлекеттин ортосунда ар кайсы багытта үзүрлүү байланыштар болуп келүүдө. Бул макала 1990-жылдардан кийин кыргыз тилинен түрк тилине которулуп, өзүнчө китеп болуп Түркияда жарык көргөн роман, аңгеме, ыр, жомок жана сөздүк түрүндөгү адабий чыгармалар жөнүндө болмокчу.

Өзөктүү сөздөр: Кыргызстан, Түркия, адабий байланыш, котормо, бир тууган мамлекет.

Ибрахим Халил Түрк, магистрант, E-mail: ihtrk052101@gmail.com

ИГУ им. К.Тыныстанова

ОБЗОР ЛИТЕРАТУРЫ, ПЕРЕВЕДЕННОЙ С КЫРГЫЗСКОГО НА ТУРЕЦКИЙ ЯЗЫК

Кыргызстан и Турция - братские страны, которые имеют единые корни, одинаковый язык, религию и историю. Сходства имеются во многом, особенно созвучна литература. Но именно кыргызская литература и турецкая литература являются малоизученными областями. Основная деятельность по исследованию данных тем ограничивалась темами докладов научных исследований на научных конференциях.

Если не учитывать, что в Турции в некоторых вузах изучаются эпос «Манас», произведения Ч.Айтматова и некоторые вопросы кыргызской литературы, то литература родственных народов не исследовалась до 1990-х годов. Но и в последующие годы специальных исследований не велось. Между двумя братскими государствами развиваются взаимоотношения в различных направлениях. В данной статье рассматриваются романы, рассказы, сказки, стихи и словари, переведенные с кыргызского на турецкий язык после 1990-х годов.

Ключевые слова: Кыргызстан, Турция, литературные связи, перевод, братское государство.

Ibrahim Halil Turk, master student, E-mail: ihtrk052101@gmail.com
K.Tynystanov Issyk-Kul State University

TRANSLATED LITERATURE WORKS IN TURKISH LANGUAGE FROM KYRGYZ LANGUAGE

Kyrgyzstan and Turkey are brotherly countries with common roots, the same language, religion and history. There are many similarities, especially the literature. But it is Kyrgyz literature and Turkish literature that are poorly researched areas. The main research activities on these topics were limited to research papers at scientific conferences.

If we do not take into account that in Turkey some universities study the epos "Manas", works of Ch. Aitmatov and some issues of Kyrgyz literature, the literature of related peoples was not studied until 1990. But even in subsequent years, no special studies were conducted. Relations between the two brotherly states

are developing in different directions. This article discusses novels, stories, fairy tales, poems and dictionaries translated from Kyrgyz into Turkish after the 1990's.

Keywords: Kyrgyzstan, Turkey, literary contact, translation, brother countries.

Giriş:

Kırgızistan ve Türkiye, kardeş iki devlet. İki devletin ortasında her alanda verimli bağlantılar devam etmekte. Bu makale, 1990'lı yıllardan sonra Kırgızca'dan Türkçe'ye tercüme edilip, tek başına kitap haline getirilen roman, hikâye, şiir, masal ve sözlük türündeki edebî eserlerin ve edebiyatla ilgili kitapların kısa tanıtımına yönelik hazırlanmıştır.

Kırgız halkı ile günümüz Türkiye'sinin esas halkını oluşturan Türk asıllı halkların ortasında, 10 asırdan fazla ayrı geçen bir süre vardır. 20. yüzyıla kadar, Türkiye'de Kırgız halkıyla ilgili bilgi yok denecek kadar az olsa da, tarihî, kültürel, dinî bağlantıların olmamasının mümkün olmadığını da akılda tutmamız gerekir. Mesela, İznik şehrinde 13. yüzyıla ait Kırgızlar Türbesi bunun en güzel örneklerinden biridir. Ancak, edebiyat alanındaki bağlantının artması için 1960'lı yıllara kadar beklemek gerekiyordu.

Türkiye'de kitap şeklinde yayınlanan Kırgız edebiyat ürünlerini araştırdığımız zaman, 1990'lı yıllara kadar fazla kitap basılmadığını görürüz. Bunun sebebi herkesin malumu. Ancak bu yıllarda, en çok tercüme Cengiz Aytmatov'un kitapları olduğu görülmektedir. Onun ilk eserinin çevirisi 1969 yılında yapılmıştır ama Rusçasından olmak üzere. İlk tercüme ise H. Karasaev ile K. Yudahin'in birlikte hazırladıkları Kırgızca-Türkçe sözlüktür. Ancak bu kitap da Rusçasından çevrilmiş ve 1945 yılında basılmıştır.

Kırgızistan'ın 1991 yılında bağımsızlığını kazanmasıyla, iki ülkenin arasındaki bağlantıların artmasıyla Türkçe çevrilen eser sayısı da önceki döneme göre oldukça artmıştır. Ancak istenen seviyede olmadığı da açıktır. Şimdi, 1990'lı yıllardan sonra Türkiye'de basılan kitapların listesine göz atalım.

TÜRKÇE'YE ÇEVİRİLEN KIRGIZCA EDEBÎ VE EDEBİYATLA İLGİLİ KİTAPLAR

Türkistan'da Büyük İsyân 1916

Baktıbek Maksütov, Bengü Yayınları- 2016

Bu eser, Çarlık Rusya'nın 1910-1916 yılları arasında Batı Türkistan'daki zulümlerini belgeleriyle anlatan nadir eserlerden biridir. Tarihte "Ürkün" hadisesi olarak bilinen olayların yaşandığı dönemi anlatan bu kitabı, 21. yüzyılın insanları büyük bir üzüntü duyarak okuyacaklardır. Türkistan'daki 'Büyük İsyânı' bilmeden Kırgız ulusunu ve Kırgızistan'ı anlamak mümkün değildir. Roman, bu hadisenin oluşmasını, sürmesini ve sonuçlanmasını, tarihi belgeler ile bu hadisenin bire bir şahitlerinin arıttıkları hareketle incelemeye tabi tutup okurların dikkatine sunmaktadır. Kitap okunduğu zaman görülecektir ki, birbirinden uzak olan Kırgızistan ile Türkiye arasında, -Orta Asya'dan gelindikten sonra- ta Osmanlı Beyliğinin kurulduğu yıllardan, yıkıldığı yıllara kadar uzanan bir kardeşlik hukuku vardır. Bunun en güzel göstergeleri kitabın sayfalarında okurlarını beklemektedir.

Kara Sevda

Bekkazı Elebesov, Bengü Yayınları- 2018

Kırgız edebiyatının sevilen yazarı Bekkazı Elebesov hünerli, yumuşak huylu, merhametli, nezaket sahibi biri olup, her zaman Kırgız halkına hizmet edeyim diye uğraş verir. Hayatı köyde geçmiş, muhteşem doğayla dertleşebilen, dağ kucığında büyüyen, dağlar gibi yüce kalpli, geniş gönlü, üretken yazarın eserlerinde hayatın çeşitli sırlarını, bizim önemsemediğimiz taraflarını hissedersiniz. Yazarın hayallerinde sınır yoktur. Eserlerini okuduğunuz zaman bazen heyecanla kanat açmış bir kartal gibi yüksek dağların zirvesinde uçar, bazen de Isıkgöl'ün sakin sularında bir balık gibi yüzerken görürsünüz kendinizi.

Devrinin Büyük Yazarı Cengiz Aytmatov Hayatı ve Edebi Kişiliği

Osmonakun İbraimov , Bengü Yayınları-2018

Cengiz Aytmatov'un vefatından 10 yıl sonra yayınlanan bu eser, yayınlandığı ülkelerde özellikle de Aytmatov'un kendi vatanı Kırgızistan'da, okuyucu tarafından büyük ilgiyle karşılandı. Kitabın yazarı Osmonakun İbraimov; kendi ifadesiyle, "Aytmatov'un sırdaşı ve yoldaşı, edebiyatta küçük kardeşi, yıllardan beri onun eserlerini inceleyen bir araştırmacıdır." İbraimov'un bu özellikleri ve elbette biyografi yazarlığındaki ustalığı, kitabını Aytmatov araştırmacıları ve sevenleri için vazgeçilmez bir eser haline getirmektedir. Devrinin Büyük Yazarı Cengiz Aytmatov Hayatı ve Edebi Kişiliği adlı bu kitabı, henüz kendisi hayatta iken dünya edebiyatının klasikleri arasına girdiğini görmüş, Türk Dünyasının gururu Cengiz Aytmatov'un doğumunun 90. yılına armağan edilmiştir.

Kırgızistan'da Ceditçilik Hareketi (1900 - 1916)

Ayida Kubatova, Bengü Yayınları- 2016

Ceditçilik, kendi yöntemleri ile kurduğu yeni eğitim sisteminden başlayarak, 20. yüzyılın başında bütün Türk halklarının eğitim, kültür ve siyasi hayatından etkili olmuş bir büyük harekettir. Ceditçilerin Osmanlı coğrafyası da dahil olmak üzere Kırım, İdil-Ural, Kafkasya ve diğer Türkistan Cumhuriyetlerindeki tarihi ile ilgili pek çok araştırma yayınlanmışken bu konunun Kırgızistan tarihindeki yeri hakkındaki çalışmalar sınırlı kalmıştır. Değerli bilim adamı Ayida Kubatova'nın, Kırgızistan'da Ceditçilik Hareketi (1900-1916) adlı çalışması alanında büyük bir boşluğu doldurmaktadır. Elinizdeki kitap bundan sonra ceditçilik ile ilgili yapılacak çalışmalara kaynak eser olma niteliğindedir. Ali Ünal'ın titiz çevirisi ile Türkçeye çevrilen eserin konuyla ilgili araştırmacılar başta olmak üzere bütün ilgililere yararlı olacaktır.

Ürkün Kızıl Katliam

Baktıbek Maksütov, Bengü Yayınları- 2018

Kırgızistan. Orta Asya'da yer alan kardeş Türk devletlerinden biri. Onun ismi geçtiği zaman, insanlar genelde Manas Destanı ile Cengiz Aytmatov'u hatırlarlar. Kırgızistan, köklü tarihi boyunca ismi gelecek nesillere kalan büyük insanları yetiştirmesinin yanı sıra, birçok üzücü olayı da yaşamıştır. Bunların şüphesiz en büyüklerinden biri, hatta birincisi, 1916 yılında yaşanan ve "Ürkün" diye adlandırılan hadise olsa gerektir. Kendi halinde, genelde göçebe hayat sürmekte olan Kırgız halkı, 1850'li yıllarda sömürgeci/yayılmacı siyaset güden Çarlık Rusya'sının öncü seyyahları ile çiftçilerine kucak açarken, o ilk gelenlerin torunlarının, aradan 50 küsur yıl geçmeden onları ata yurtlarından kovmak isteyeceklerini bilemezdi. Uzun bir süreden beri her hangi bir savaşa katılmadığı için savaş tecrübesi olmayan Kırgız halkı, sofrasına buyur ettiği insanlardan darbe yemenin şaşkınlığı ve korkusuyla, mecburi istikamet olarak Çin'e kaçmak zorunda kalır. Ama bu kaçış arkada yakılıp yıkılan köyleri, sayısı bellisiz suçsuz yere ölen insanları, yol boyunca karlı geçitlerin soğuğuna teslim olan cansız bedenleri, Çin'de karnını doyurmak için bir kova buğdaya değiştirilen sayısız çocuğun gözyaşlarını ortaya çıkarır.

Tanrı Dağı'ndan Sesler

Samet Azap, Bengü Yayınları- 2010

Türk dünyası edebiyatına ait eserler dikkatle incelendiğinde geçmişte yaşanan katliamların, yönetim boşluğunun yarattığı infialın ve Rusların oynadıkları oyunların daha iyi anlaşılacağı aşikârdır. Geçmişini bilmeyen bir neslin geleceğini sağlam temeller üzerine kuramayacağı ne kadar açıksa, Türk dünyasında yıllardır sağlanmak istenen birliğin, birbirinden uzaklaşan Türk halklarının dilini ve kültürünü bilmekten geçtiği de o kadar açıktır. İsmail Gaspıralı, Yusuf Akçura

ve Ayaz İshaki gibi aydınların sağlamaya çalıştığı dil ve kültür birliğinin hala Türk dünyası halklarının farklı alfabeler kullanmaları nedeniyle kısa vadede gerçekleşmeyeceği de bir gerçektir.

Şafak Sancısı

Yüzyılların Kavşağındaki Muhabbet

Cengiz Aytmatov-Muhtar Şahanov, Bengü Yayınları

Yüzyılın ve binyılın dönüm noktasında Türk Dünyası'nın iki seçkin aydını, kendi çocukluklarından ve atayurtlarından yola çıkarak hayata, aşka, edebiyata, tarihe, dünya politikasına ve çevre korumaya kadar pek çok meseleyi tartışmaya başlarsa sonuçta nasıl bir tablo çıkar ortaya diye düşündüğünüzde, cevap "Şafak Sancısı" dır kısaca. Gün yüzlü bir tarihten karanlık bir geceye geçildiği dönemde, kendi topraklarından kararmış gönülleri aydınlatmak üzere gökyüzüne fırlatılan bu iki sancılı gönül, Avrasya aydınlarına has köklerine bağlı tutumlarıyla bölgelerinin ve dünyanın geleceğini cesaretle ve bir sohbetin sıcaklığı içerisinde tartışıyorlar. İki kardeş ülkenin Kırgızistan ve Kazakistan'ın evlatları, ilginç hatıraları, zengin bilgi dünyaları, geniş hayal alemleri ve güçlü düşünceleriyle Avrasya ve dünyaya ses veriyorlar. İnsanlığın manevi açlığının altını çizerek inancın, sevginin, hakikat aşkının, bilginin, hikmetin insanlığı kurtaracak tutamaklar olduğunu söylüyorlar. Şafak Sancısı, renkli ve umutlu bir dünya kapı olmaktadır.

Tanrı Dağlarının Anadolu'da'ki İlk Profesör Kızı Gülzura Cumakunova

Yakup Ömeroğlu, Bengü Yayınları- 2018

Elinizdeki çalışma, Tanrı Dağları'nda büyüüp Anadolu'yu kendine yurt edinen Prof. Dr. Gülzura Cumakunova'ya dostları ve talebelerinin bir armağanıdır. Kitapta Gülzura Cumakunova'yı her yönüyle tanıtan yazılar ve kendisiyle yapılmış kapsamlı bir mülakat yer almaktadır. Ayrıca Kırgızların dili, edebiyatı, tarihi ve folkloru ile ilgili değişik dillerde makaleler bulunmaktadır.

Uzun Yol

Mukay Elebayev, Bengü Yayınları- 2014

Mukay Elebayev'in Uzak Col (Uzun Yol) romanı otobiyografik bir romandır. Yazarın mensur eserleri arasında Uzak Col (Uzun Yol) romanının özel bir yeri vardır. Yazar bu romanını 1934 yılının ocak ayında yazmaya başlamış, 1935 yılının ekim ayında tamamlamış, 1936 yılında ise yayımlanmıştır. Kırgız edebiyatında ilk roman olarak M. Elebayev'in Uzak Col (Uzun Yol) romanı kabul edilmektedir. Kırgız edebiyatının ilk romanı olan Uzak Col (Uzun Yol) Türkiyeli kardeşlerimize tanıtmak amacıyla Türkçeye çevrildi. Ayrıca Türkistan topraklarını işgal eden Çarlık Rusya'nın halka yaptığı zulmü, yerli halkın karşılaştığı zorlukları, tarihe "Ürkün" adıyla geçen 1916 yılındaki ayaklanmayı, Çin'e kaçan Kırgızların çektiği eziyetleri, Kırgız kızlarının Çin ve Uygur zenginlerine satılmalarını konu eden otobiyografik bir eserin çevirisini sunarak, Orta Asya'da yaşayan Türk boylarının yıllardır çektikleri sıkıntıların da eser aracılığıyla anlaşılması amaçlandı. Roman, tarihi bir olayı yani 1916 yılında yaşanmış milli ayaklanmayı, bir ailenin hayatını olduğu gibi anlatan bir eserdir. Yazar, halkı ezerek ve sömürerek yaşayan Çarlık Rusya'sı ve iş birlikçi yerli zenginlerin portresini net bir şekilde ortaya koymuştur. Romanın başkahramanı yazarın kendisi olup, kişilerin isimlerini eserde değiştirmeden vermeyi tercih etmiştir.

Tımarhane

Sultan Rayev, Bengü Yayınları- 2019

"... bu çok derin felsefi bir eser, çok güçlü, çok duygusal... Okuyucunun bu tür bir edebî çalışmayı anlaması ve kabul etmesi için önce kendisinin hazır olması gerek..." (Cengiz Aytmatov). Sultan Rayev, daha önce yayınlanan Haftanın Beşinci Günü adlı hikâyeler kitabında "günahkâr" oldukları için çıplak gözle güneşe bakamayan ve "hakikati" yeterince savunmadıkları

için kabir azabı çeken, kabirleri tarafından dışarı atılan ve nihayet kendi “mezarını” kazmak zorunda kalan insanları anlatmıştı. Bu romanında ise akşamüzeri tımarhaneden kaçan ve ertesi gün öğlene doğru ıssız bir çöle varan yedi kişinin, alttan kumun üstten de güneşin yaktığı, yılanların intikam için beklediği çöldeki hesaplaşmasını görüyoruz. Aytmatov’un da belirttiği gibi “derin felsefî bir eser, çok güçlü, çok dokunaklı...” “... Melek bana ‘Kitabı al ve ye! Önce ağzına şekerli bir tat gelir, sonra da acı bir tat hissedeceksin. Acı olan gerçeğin tadıdır. O yüzden birçokları bu tadı sevmez. Bu kitap gerçeğin kitabıdır. Tanrı’dan gelen bir kurtuluş kitabıdır. Onu sakın saklama, çünkü kıyamet gününün gelmesine çok az zaman kaldı’ dedi ve kitabı elime verdi. Kitabı alınca aceleyle sayfalarını çevirip bakmaya başladım. Ama kitabın üzerinde ne bir cümle ne bir kelime ne de bir harf gördüm. Çünkü sayfalar bomboştu, hiçbir şey yazılı değildi.” Bu kitabın ise sayfaları “bomboş” değil ve “her şey yazılı.”

Köklerden Kanatlara Kadar

Kocogeldi Kultegin, TÜRKSÖY Yayınları- 2018

Kırgızstan’ın TÜRKSÖY temsilcisi şair Kocogeldi Kultegin’in ilk şiir kitabı olarak basılmıştır.

Ak Yol

Omor Sultanov, Bengü Yayınları- 2015

Bu kitap Kırgız ve hatta dünya edebiyatı tarihinde önemli bir yere sahip. Bazı eleştirmenler tarafından, “dünyanın en güzel aşk hikayesi” olarak değerlendirilen Cengiz Aytmatov’un Cemile hikayesinde ortaya konulan aşk anlayışına karşı gelir. Belki de, Cemile’de ileri sürülen aşk anlayışına geleneksel bir itiraz, yani kadim aşk anlayışıdır. Yayınlandığı dönemde yoğun tartışmalara sebep olan bir eserdir.

XX. Yüzyıl Kırgız Edebiyatı Tarihi

Kaçkınbay Artıkbayev, Bengü Yayınları- 2014

Edebiyat tarihini öğrenmek, öncelikle edebî gelişimin önemli fikir yapılarını araştırıp, o dönemde edebiyata katkıda bulunan yazarların monografisini esas alır. Kırgız Edebiyatının tarihini öğrenmek de, edebî süreci dönemlere ayırmaya ve yazarların monografik portrelerini vermeye göre yürütülmektedir. Bu zamana kadar kabul edilen dönemleştirmeyi esas olarak alan yazar, XX. Asırdaki Kırgız Edebiyatının gelişme sürecini aşağıdaki şekilde vermiştir:

1. XX. Asrın başındaki Kırgız Edebiyatı (1900-1917)
2. Yeni Sosyalizme Geçiş Sürecindeki Kırgız Edebiyatının Ortaya Çıkışı ve Şekillenmesi (1917-1940)
3. II. Dünya Savaşı ve ondan sonraki dönemdeki Kırgız Edebiyatı (1941-1960)
4. 60-80li yıllardaki Kırgız Edebiyatı (1961-1984)
5. Yeniden yapılanma ve Kapitalizme Geçiş Dönemindeki Kırgız Edebiyatı (1985-2000)

Dönemlere ayrılan bölümlerde, edebi gelişme sürecinin o dönemlerdeki tarihi anlatılmıştır. Ayrıca yazarlara ayrılan başlıklarda yazarların hayatı, sanatı, eseleri ve özellikleri açıkça ele alınmaya çalışılmıştır. Kırgızistanda üniversiteler için ders kitabı olarak hazırlanan eser, yalnızca üniversite öğrencilerine hitap etmekle kalmayıp, ayrıca Kırgız Edebiyatı ile ilgilenen bilim adamı, araştırmacı ve edebiyatçılara, Kırgız Edebiyatının gelişim süreci hakkında geniş bilgi vermektedir. Eserde, Kırgızistan dışında yaşayan Kırgızların edebiyatları hakkında da bilgi verilmektedir. 17 ders kitabı, 12 edebi araştırma, edebi eleştiri ve monografi kitabı, 8 şiir kitabı ve 500den fazla bilimsel makalenin yazarı olan Kaçkınbay Artıkbayevin, dünyaca ünlü yazar Cengiz Aytmatov gibi yazarları eleştiren, sayıca az ama Türk dünyasına ve insanlığa kültürel katkısı büyük bu edebiyatı anlatan eseri, alanında yazılmış en önemli eserlerden biridir. Hiçbir eser eksiksiz değildir

ve her kalem kendi sübjektifliği ile yazar. Bununla beraber bu kitap, Kırgız Edebiyatı tarihi hakkında Türkiyede yayınlanmış en kapsamlı eser olma özelliğine sahiptir. Üniversitelerimizin Türk Dili ve Edebiyatı ve Çağdaş Türk Lehçeleri Bölümleri öğretim üyesi ve öğrencileri başta olmak üzere Kırgız Edebiyatı hakkında kapsamlı bilgi edinmek isteyen herkesin başucu kitabı olacaktır.

Biz Babasız Büyüdük

Aşım Cakıpbekov, Bengü Yayınları- 2010

Türk okuyucusu, Kırgız edebiyatından yalnızca Cengiz Aytmatov'u tanımaktadır. Ancak, Aşım Cakıpbekov da tanınması gereken imzalardandır. Onun önemli özelliklerinden birisi, Aytmatov'un eserlerini Rusça'dan Kırgızca'ya tercüme eden, ancak bu büyük özelliği saklanan kişi olmasıdır. Cakıpbekov, hem tercümeleriyle hem de kendi hikâyeleriyle başarıya ulaşmış biridir. Yazdığı eserleri dünya klasikleri ile karşılaştırarak, edindiği tecrübeleri kaleme almış olduğu hikayelere yansıtan yazar, Kırgız nesrinde neredeyse yeni bir akımın yolunu açmıştır. Kırgızca'yı kullanmaktaki hünerini, özellikle, eserlerinde yapmış olduğu tasvirlerle kanıtlayan Cakıpbekov'un bu özelliğini, Kırgızistan'ın büyük edebiyat eleştirmeni Salıcan Cigitov, "Şimdilerde ne yazık ki edebiyatımızda, Kırgızca'yı onun kadar ustaca kullanan yazar yok." diyerek belirtmiştir. Cakıpbekov, hayat gerçekliğini, eserlerine ideolojiye bulaşmadan son derece ustaca yansıtmakta ve bunu yaparken de gerçek hayat kişilerinden, gözlemlediği olaylardan hatta bizzat kendi yaşadığı hatıralardan yararlanmaktadır. O, kahramanlarını gerçek hayattan almış ve onların psikolojilerini son derece sutaca tahlil etmiştir. Onun kahramanları insanüstü güçleri olmayan, olağan üstü özellikler göstermeyen sıradan kişilerdir. Aşım Cakıpbekov, eserlerinde sanatçı kişiliğini kanıtlamış, içinden çıktığı halkın örf-adet ve geleneklerini bütün ayrıntılarıyla, son derece canlı bir şekilde yansıtmıştır.

Zor Zamanlar

Mukay Elebayev, Bengü Yayınları- 2010

Orhan Söylemez ve Halit Aşlar'ın tercümesiyle yayınlanmıştır. Elebayev sözlü edebiyat ürünlerini de yayınlanıp halkın hizmetine sunma faaliyetleri yürütmüştür. 1937-1939 yılları arasında Kırgızistan Devlet Matbaası'nda edebiyat redaktörü olarak görev yapar. Bu görevi sırasında Sarinci-Bököy, Kococaş, Kurmanbek, Er-Töştük gibi Kırgız destanlarını yayınlattır. Kırgız atasözlerini derleme işini yürütür. Elebayev folklorik malzemelerin bir milletin ahzinesi olduğunu ve bunları yayımlayarak halka sunmak gerektiğini belirtir. Elebayev'in 1938 yılında Toplu Şiirler adıyla şiir külliyatı yayınlanır. Mukay Elebayev'in ilk hikayesi Yeni Medeniyet Yolunda adlı dergide yayınlanan "Yürek ağza gelince" adlı hikayesidir. 1940'da Tartış adında bir piyes kaleme alır. Çağdaş Kırgız edebiyatında Sovyet rejimini eleştirebilme cesareti gösteren ilk edebi eser olma özelliğine sahip bu piyes yazarın sağlığında yayınlanmaz. Eser aradan 28 yıl geçtikten sonra, 1968 yılında ünlü Kırgız dramaturgu Mar Bayciyev'in girişimleriyle Ala-Too edebiyat dergisinde Aç Közdör adıyla yayınlanmıştır.

Yorgunluk Şiirleri

Omor Sultanov, Bengü Yayınları- 2015

Omor Sultanov, Kırgızistan'ın başından geçirmekte olduğu geçiş döneminde, türlü zorlukları yaşamakta olan Kırgız edebiyatının biraz nefes almasını sağlayacak çalışmalar yaparak, Kırgız edebiyatçılarının Türk dünyası ve diğer milletlerin edebiyatçılarıyla bağlantı kurmalarına gayret eden, katıldığı toplantılar sırasında sunduğu tekliflere, sonuç bildirilerinde yer verilecek kadar el üstünde tutulan bir edebiyat adamıdır. Şiir kitabının adı, "Yorgunluk Şiirleri" olsa da, Omor Sultanov, onca yaşına rağmen, yorulmak nedir bilmeyen bir şairdir. Kim bilir, ilerleyen yıllarda yaptığı tekliflerden bir kaç hayata geçirilirse, kazananın Türk Dünyası Edebiyatı olacağı, su

götürmez bir gerçektir. Omor Sultanov, Tataristan'ın başkenti Kazan'da toplanan VII. Türk Dünyası Edebiyat Dergileri Kongresi tarafından 2015 yılında Türk Dünyasında Yılın Edebiyat Adamı ilan edilmiştir. Ayrıca, 2015 yılı, Omor Sultanov'un 80. doğum yılıdır. O yalnızca Kırgız edebiyatının değil, tüm Türk halklarının ulu çınarıdır.

Aytmatov'un İzinden

Aydarbek Sarmanbet, Bengü Yayınları- 2015

Bir milleti başka milletlere tanıtmada en önemli görevlerden biri de edebiyata düşmektedir. Edebiyatın her türlü dalı, içinden çıktığı milletin gelenek göreneklerinin, dünyaya bakışının, sevinç ve üzüntülerinin, kısaca her şeyinin bir bakıma diğer milletlere tanıtılmasını; milletler arası kültür alışverişinin gerçekleşmesini sağlar. Edebiyatın temsilcilerinin bazıları güçlü kalemleriyle ön plana çıkarak, bu tanıtım işinde daha gür çıkan sesleriyle diğer edebiyatçılara öncülük ederler. İşte onlardan biri de, Kırgız edebiyatının şüphesiz dünyadaki en büyük temsilcisi olan Cengiz Aytmatov'dur. Yıllardan beri dünyanın birçok ülkesinde olduğu gibi Türkiyeli okurlar da, Kırgız edebiyatı deyince en başta ve sadece onun adını dile getirdiler. Diğer şair ve yazarlar hep arka planda kalıyordu. Biraz uğraş verenler vardı ancak, zamanın şartlarına bağlı olarak bir yerden sonra onların da sesi çıkmaz oluyordu. İşte elinizdeki bu kitap, son dönem Kırgız edebiyatının temsilcilerinden Aydarbek Sarmanbet'in Türkiye'de çeşitli dergilerde yayınlanan hikâyelerinden bir kısmını kapsamaktadır ve yazarını, Cengiz Aytmatov'un izinden gitmek üzere yola çıkan edebiyatçılar arasında bir adım öne çıkarmaktadır.

Göl ve Kuğu

Kerimbek Kadırakunov, Bengü Yayınları- 2015

Kerimbek Kadırakunov, Kırgız şiirinin günümüzdeki temsilcilerinden biri olarak, esas mesleği otomobil mühendisliği olmasına rağmen edebiyatın tozlu yollarına uğramadan geçememiş bir şairdir. Şairin şiirlerinde mühendislik ve şairliğin birlikte yoğrulduğu duygu ve düşüncelerle yazılmış dizeler bulunmaktadır.

Haftanın Beşinci Günü

Sultan Rayev, Bengü Yayınları- 2010

Modern Kırgız sanatının oluşma devrinde edebiyat ve drama da çeşitlenmiş, halkın geniş kesimlerinin merakını uyandırmış, moral dünyamızı besleyen yazarlar tarafından yükseltilmiş, derinleştirilmiş ve toplum psikolojisi üzerinde etkili bir hal almıştır. Çünkü sanat adamları tarih ve geleneğin büyük yükünü omuzlarında taşımışlardır. İşte bu bağlamda yazar ve dramaturg Sultan Rayev'in Kırgız edebiyatına adım atması, sanat aleminde yeniliğin ve yeni bir akımın ümidini uyandırmıştır. Bu ümitleri boşa çıkarmayan Sultan Rayev, yeni bir soluk, farklı düşünen, devrin nabzını dikkatle tutan bir yazar olarak edebiyat sanatının zirvesine ulaştı. Şimdi onun her eseri toplumda kamuoyu oluşturmakta, insanları düşündürmekte ve etkilemektedir. Sultan Rayev, insanın karmaşık dünyasını inceleyen daha ilk yayınlanan eseri “Güneşi Tutan Çocuk” adlı uzun hikayesiyle tanınmış Kırgız yazarları arasına katıldı.

Kırgız Şiirinden Seçmeler

Antoloji, Bengü Yayınları- 2015

25 şairin şiirlerinden çevirilerden oluşan ilk antolojik şiir kitabı olup, İbrahim Türkhan tarafından Türkçe'ye çevrilmiştir.

Kırgız Hikâyelerinden Seçmeler

Antoloji, Bengü Yayınları- 2015

Sovyet Dönemi yazarlarından, son dönem yazarlarına kadar 20 yazarın hikâyelerinden oluşan bu kitabı, İbrahim Türkhan Türkçe'ye çevirmiştir.

Ben Şairi Kırgız'ın

Alıkul Osmonov TÜRKSÖY Yayınları- 2015

Alıkul Osmonov, Kırgız şiirinin klasik şairlerinden biridir. Onun 50 şiirinden oluşan bu kitap, şairin 100. yılına ithafen Türkiye'de yayınlanmış olan ilk ve tek kitaptır.

Toktogul Satılganov'un Seçme Şiirleri

Toktogul Satılganov, TÜRKSÖY Yayınları- 2014

Kırgız klasik şiirinin en büyük temsilcilerinden biri ve millî şairi olan Toktogul Satılganov'un tüm eserleri, İbrahim Türkhan'ın çevirisiyle, şairin 150. yılına ithafen TÜRKSÖY tarafından basılmıştır.

Ben Dünyayı Temizlerim Şiirimle

Tölögön Mamayev, TÜRKSÖY Yayınları- 2018

Tölögön Mamayev, Kırgız şiirinin günümüzdeki en yaşlı temsilcilerinden biridir. Onun 80. doğum yıldönümüne ithafen Kalmamat Kulamşayev'in çevirisiyle bu kitap basılmıştır.

Kalbimin Dağları

Keneş Cusupov, TÜRKSÖY Yayınları- 2017

Keneş Cusupov, şüphesiz Kırgız edebiyatının en verimli temsilcilerinden biridir. Onun hikâyelerinden oluşan bu kitap, Kalmamat Kulamşayev ve Mayramgül Dıykanbayeva tarafından çevrilerek basılmıştır.

Yaydan Çıkan Nağmeler

Beksultan Cakiyev- TÜRKSÖY Yayınları- 2016

Beksultan Cakiyev, Kırgız edebiyatının ünlü temsilcilerinden biridir. Onun piyes türündeki bu eseri, aynı zamanda Kırgız Edebiyatına ait Türkiye'de basılan tek piyes kitabıdır.

MANAS

Sagımbay Orozbekov, TDBB Matbaası, 2017

Manas Destanı, dünyanın en büyük ve tek yaşayan destanıdır. Günümüze kadar Türkiye'de kısa bölümleri çevrilmiştir. Bu kitap ise Sagımbay Orozbekov'un tam varyantı olarak basılmış ve ilk ve tek Manas kitabıdır. Üç cilttir.

Göl'deki İsyan 1916- Çarlık Mezalimine Karşı Soylu Direniş Hareketi

Turdubek ŞEYŞEKANOV, Tercüme A. R. Yeter, A. Ünal, İstanbul: Ötüken Yay., 2013, 230 s.

29- Kırgızca-Türkçe Sözlük-2 Cilt (Кыргызча-түркчө сөздүк- II том).

Түркиялык окумуштуу жана изилдөөчү Экрем Арыкоглу – бөлөк тилдер менен кошо кыргыз адабияты менен байланыштуу бир нече эмгектердин автору. Анын акыркы эмгеги – Кыргыз-Түрк Манас университетинде эмгектенген жылдарда, Экрем Арыкоглу, Жылдыз Алимова, Рахат Аскарлова жана Билге Каган Селчук тарабынан даярдалган «Кыргызча-түркчө сөздүк». Эки томдон, 70000 сөздөн турган сөздүк 2018-жылы Бенгү басмасынан жарык көргөн. Сөздүк кыргызча-түркчө сөздүктөрдүн арасынан эң акыркысы жана көлөмдүүсү болуу менен айырмаланат.

30- Tanrı Dağlarının Anadolu'daki İlk Profesör Kızı Gülzura Cumakunova (Теңир тоолордун Анатолиядагы алгачкы профессор кызы - Гүлзура Жумакунова)- Абдрасул Исаков, Гүлдана Мурзакулова.

Китеп «Бенгү» басмаканасынан 2018-жылы басылган. Китепте Гүлзура Жумакунова жөнүндө макалалар, аны менен маек жана ошондой эле кыргыз тили, адабияты, тарыхы жана фольклору тууралуу бөлөк тилдерде макалалар орун алган. Китеп Абдрасул Исаков жана Гүлдана Мурзакулова тарабынан даярдалган.

31- Türkistan'da Büyük İsyân 1916 (Түркистанда чоң көтөрүлүш 1916)- Бактыбек Максутов.

Үркүн темасы Түркияда толук түрдө изилдөөчүлөрдүн жана адабиятчылардын алдына келе элек. Ал боюнча жазылган китептер али аздык кылат. Бирок ошол өксүгөн жагдайды толуктоого арналган эмгектер четинен жарык көрүп келүүдө. Алардын бири – Бактыбек Максутовдун калемине таандык ушул китеп. Ак падышанын 1910-1916-жылдарда Батыш Түркистандагы зулум саясатын документтери менен чагылдырган. Жазуучу Бактыбек Максутовдун Түркияда ушул темада жарык көргөн экинчи китеби 2018-жылы «Бенгү» басмаканасынан жарык көргөн.

32- Kırgız Sözlüğü I-II (Кыргыз сөздүгү I-II)- К. К. Юдахин, Х. Карасаев.

Кыргыз сөздүгү кыргыз-түрк адабий жана тил билими багытындагы байланыштардын тунгуч үлгүсү болуу менен, өзгөчө орунда турат. Бул сөздүктүн түп нускасы орус тилчиси К.К. Юдахин жана кыргыз тил аалымы Х.Карасаев тарабынан 1930-жылдарда даярдалып, кыргызча сөз жана терминдердин негизинде орусчага которулуп, «Кыргызча-орусча» жана «Орусча-кыргызча» болуп Москвада жарык көргөн. Ал эми биз сөз кылган ушул сөздүк болсо, сөздүктүн орусчасынын негизинде Абдуллах Таймастын котормосу менен кыргызча-түркчө болуп даярдалып, Түрк тарых уюму тарабынан биринчи басылышы 1945-жылы, экинчи басылышы 1988-жылы жарык көргөн. СССР доорунда кыргыз адабиятынын ушул тунгуч сөздүгү узак жылдар бою түркиялык илимпоздор пайдаланган бирден бир сөздүк болуп, ошондой эле кийинки сөздүк түзүүчүлөргө жол көрсөткүч болуп келген.

Kırgız Masalları

Derleyen: Zekeriya Karadavut, Kömen Yayınları- 2006

Kırgız masallarından oluşan bu kitap, Kırgızlar, Kırgız masalları hakkında genel bilgiler, Kırgız masallarının genel özellikleri, şekil ve üslup özellikleri, Kırgız masallarının diğer özellikleri, Kırgız masallarının tiplerine göre motif sırası, Kırgız masallarının motif yapısı ve örnekler olarak bölümlere ayrılmıştır. Kitap tek yazara ait değildir. Derleme eser olarak yayınlanmıştır.

Kırgız Masalları ve Efsaneleri

Derleyenler: Dimitri Brudniy-Kasimbek Eşmambetov, Bilge Kültür Sanat Yayınevi

Masallar ve efsaneler, olayların mazinin derinliklerinden süzülerek günümüze ulaşmış şeklidir. Gerçekler, titizlikle işlenmiştir masallarda. Her masal, düşünce âlemini harekete geçirir, insanın ufkunu genişletir. Masallar, efsaneler ait olduğu milletin tarihini, ruh hâlini, düşünce yapısını, mizacını ortaya koyması bakımından da büyük bir öneme sahiptir. Her masal ve efsane geçmişi anlama gayretimizde bize ışık tutar. Kırgız Masalları, Türk dünyasının kültür halkalarından birini oluşturması bakımından insanı hayrette bırakacak motiflerle doludur. Her masal Tanrı Dağlarından, boz üylerden Anadolu şehirlerine İstanbul'un saraylarına, geçmişten geleceğe uzanan Türk kültürünün kopmaz bağlılığını gösteren canlı birer kültür ögesidir. Türk halkları arasında sözlü edebiyatın hayli gelişmiş olduğunu, günümüze kadar devam ettiğini

görmekteyiz. İlk defa bu kitapta yayınlanan birçok masal ve efsane de Türk dünyasının kültür hazinesine yeni değerler kazandıracak, yeni kültür öğelerinin tanınmasına yardımcı olacaktır. Sahadan toplanan masallar ve efsaneler bu eserde, muhtelif başlıklar altında konulara göre düzenlenmiştir. Çalışmada 87 masal, 22 Apendi yani Nasreddin Hoca hikâyesi ve 41 efsane yer almaktadır. Bu hâliyle Kırgızistan'daki en geniş masal ve efsane derlemesidir denilebilir. Her kesimden insanın ilgiyle ve heyecanla okuyacağı bir masal ve efsane derlemesi olan bu çalışma, edebiyat ve folklor araştırması yapanlar için de faydalı olacaktır. Kitabın çevirmenleri Cengiz Buyar ile İlmira Ragibova'dır.

Kırgız Masalları

Derleyenler: Ahmet Ali Aslan-Akılay Arapova, Yayınevi : Kömen Yayınları- 2017

Kırgızlar başta yazısı olmayan diğer halklar gibi eğitimini halk tecrübesini yansıtan masallardan alırdı. Hayatın çok yönlülüğü hakkında Kırgızların fikirleri ve düşünceleri onların masallarında yer alıp nesilden nesile aktararak günümüze kadar ulaşmıştır. Kırgızlar halk masallarını gençleri eğitmek ve yön vermek amacıyla anlatırdı. Masalların yardımıyla dürüstlük, adalet gibi insanın olumlu yönleri övülerek dinleyiciler vatan sever, insancıl ve barışçıl olmaya teşvik edilirdi. Gençler e iyi ve kötüyü, olumlu ve olumsuz ayırt etme öğretilirdi. Diğer bir açıdan baktığımızda masallardaki değişmeyen “aç eken tok eken bar eken çok eken, ilgeri ötkön zamanda” (bir varmış bir yokmuş ...), “ay dese arkı çok, kün dese körkü çok” (ayda, güneş de onun güzelliğiyle yarışamaz) gibi kalıp ifadeler tekrarlına tekrarlına çocuk hafızasında yerleşerek onu psikolojik açıdan masallara alıştırmış olur.. Bundan sonra böyle ifadelerin ilk sözünü duyar duymaz çocuk onun devamını “şap” söyleyebilecek duruma gelir.

Kırgız Atalar Kültü

Mayramgül Dıykanbayeva, Kömen Yayınları- 2016

"Kırgız Atalar Kültü" adlı eser dört ana bölüm ile "Sonuç", "Bibliyografya" ve "Resimler" kısımlarından oluşmaktadır. Giriş kısmında Kırgız kelimesinin etimolojisi, Kırgız tarihi ve sözlü kültüründen bahsedilmektedir. Kitabın birinci bölümünde Kırgızların İslam'a kadarki ve sonraki dini inançlarına yer verilmiş, kült ve totemizm izlerinin kalıntılarına ayrıntılı bir şekilde değinilmiştir. Aynı zamanda diğer Türk boylarıyla da mukayese edilmiştir. Kitabın ikinci bölümünde Kırgızların ölümden başlayıp mezara kadarki hayatındaki dini uygulamalar ve inanışlar, üçüncü bölümde Kırgızistan'ın çeşitli yerlerinde bulunan kutsal mekânlar ile ziyaretçiler hakkında kapsamlı bilgiler verilmiştir. Eserin dördüncü bölümü Kırgızlar için önemli olan Ata kültlerinin edebî eserlere yansımalarına ayrılmıştır.

Er Tapıldı (Kırgız Masalları)

Derleyen: Yücel Feyzioğlu, Kardeş Yayınları- 2009

Bu kitap, Kırgız masallarının derlemesi olup, Yücel Feyzioğlu tarafından Türkçe'ye kazandırılmıştır.

Kırgız Hikayelerinden seçmeler

Hazırlayan: Hüseyin SU, Hece Yayınları- 2014

Hece Yayınları arasından çıkan bu kitap, farklı çevirmenler tarafından tercüme edilip çeşitli dergilerde yayınlanan Kırgızca hikâyelerden oluşmaktadır.

Çağdaş Kırgız Hikayeleri Antolojisi

Derleyen: Dr. Orhan Söylemez-Halit Aşlar, Salkımsöğüt Yayınları- 2009

Bu antolojide Sovyet dönemi Kırgız edebiyatının, yani bir bakıma çağdaş Kırgız edebiyatının önde gelen yazarlarından seçilmiş hikâyeler bir araya getirilmiştir. Kırgızların göçebe hayattan yerleşik hayata geçişlerini olduğu kadar Sovyet dönemi hayatının da panoramasını veren bu hikâyeler, hem tarihe tanıklık eden hem de sözlü gelenekten yazılı yaratıcılığa geçişi özetleyen önemli metinlerdir. Manas destanı ve Cengiz Aytmatov'un eserleriyle dünyaya açılan Kırgız edebiyatının hikâye türünde yetiştirdiği değerli yazarların nitelikli eserleri hem dramatik hem de trajik tablolar aksettirmesi açısından dikkat çekicidir.

Dağlar Devrildiğinde/Ebedi Nişanlı

Cengiz Aytmatov, Ufuk Yayınları, 2007

Bu eser, Cengiz Aytmatov'un kaleme aldığı bilinen son romanıdır. Türkçe'ye Güzel Sarıgül tercüme etmiştir.

Çocukluğum

Cengiz Aytmatov, DA Yayınları- 2003

Bu kitap, Muhammed Mertek tarafından Almanca'sından Türkçe'ye çevrilmiştir. İyi bir edebiyatçı ve çevirmen olan Frederic Haitzer, yıllar önce bana çocukluk anılarımı ileride bir kitap haline getirebilmem için bir kasete kaydetmemi tavsiye etmişti. İşte böylece vatanın Kırgızistan'da geçen çocukluk anılarımın Almanca olarak anlatıldığı bu küçük kitap ortaya çıkmış oldu.

Cengiz Aytmatov'un yeniden basılan kitapları

Aytmatov, Cengiz, Beyaz Gemi-Toprak Ana-Deve Gözü-İlk Öğretmenim, Çev., Mehmet Özgül, Cem Yayınları- 2000

Aytmatov, Cengiz, Al Yazmalım Selvi Boylum-Erken Gelen Turnalar-Fuji Yama-Deniz Kıyısında Koşan Ala Köpek, Çev., Mehmet Özgül, Cem Yayınları- 2000,

Aytmatov, Cengiz, Cemile, 6.b., Çev., Şerif Hulusi, Ankara: Yaba Yay., 1997,

Aytmatov, Cengiz, Kasandra Damgası, Çev., Refik Özdek, İstanbul: Ötüken Neşriyat, 1997,

Aytmatov, Cengiz, Toprak Ana, Çev., Ülkü Tamer, İstanbul: Da Yay., 2002. Bu kitap, aynı çevirmenin çevirisiyle 1972 yılında yayınlanmıştır.

Aytmatov, Cengiz, Toprak Ana, Çev., Ülkü Tamer, İstanbul: Varlık Yay., 1972,

Aytmatov, Cengiz-Muhtar Şahanov, Kuz Başındaki Avcının Çılgılığı, Ankara: Tolkun Yay., 1998. Çeviri Banu Muhyayeva

Bilginer, Recep, Manas Ölümsüz Kahraman, (Opera 2 Bölüm), Haz., Tülay Bilginer, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yay., 2001,

Cumakunova, Gülzura, Manas Destanı-Kırgız Edebi Dilinin Tarihi Kaynağı, Ankara: TİKA Yay., 1995,

Çağın, Sabahattin, Cengiz Aytmatov ve Gün Olur Asra Bedel Romanı, İzmir: Akademi Kitabevi, 2000,

Duymaz, Ali, Bir Destan Kahramanı Salur Kazan, İstanbul: Ötüken Neşriyat, 1997,

Dündar, Orhan-Ertuğrul Kapusuzoğlu, Manas Destanı (Kaplan Çocuk), Çizen: Orhan Dündar-Erhan Dündar, Ankara: MEB Bakanlığı Yay., 1996,

Aksu, Nurettin-Ayfer Işık, Türkiye Türkçözü-Kırgız Türkçözü Sözdüğü, İstanbul: MEB Yay., 1997,

Aytmatov'un kitapları Refik Özdek'in çevirisiyle 1990'lu yıllardan sonra yeniden yayınlanmış olmakla birlikte, bu kitaplar daha önce yayınlanmış bulunmaktadır.

Ercilasun, Ahmet Bican vd. (Haz.), Karşılaştırmalı Türk Lehçeleri Sözlüğü I-II, Ankara:

- Kültür Bakanlığı Yay., 1991.
- Ercilasun, Ahmet Bican vd. (Haz.), Karşılaştırmalı Türk Lehçeleri Sözlüğü I-II, 2.b., Ankara: Kültür Bakanlığı Yay., 1992.
- Gülensoy, Tuncer, Manas Destanı (Türkiye Türkçesi İle), Ankara: Akçağ Yay., 2002,
- İnan, Abdülkadir (Haz.), Manas Destanı, 3.b., İstanbul: MEB Yay., 1992, (Bu kitap ilk defa 1972 yılında basılmıştır.),
- Kazıbayev, Pamirbek–Çınıbay Tursunbekov (Haz.), Manas, Çev., Mustafa Canpolat vd., Ankara: TİKA Yay., 1995,
- Oktay, Osman, Manas Destanı I/Manas Diye Bir Çocuk, Çizen: Denge Animasyon, Ankara: Kültür Bakanlığı Yay., 1991,
- Oktay, Osman, Manas Destanı II/Arslan Manas, Çizen: Denge Animasyon, Ankara: Kültür Bakanlığı Yay., 1991,
- Oktay, Osman, Manas Destanı/Manas Diye Bir Çocuk-Arslan Manas, 2.b., Çizen: Denge Animasyon, Ankara: Kültür Bakanlığı Yay., 1995,
- Yusupov, Keneş, Manas Destanı, Akt., Fikret Türkmen-Alimcan İnayet, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yay., 1995,

Sonuç

Listede de görüleceği üzere, kitapların çoğu derleme eserlerden oluşmaktadır. Cengiz Aytmatov'un kitapları 1990'lı yıllara kadar basılagelmekte olsa da, o yıllardan sonra da hâlâ en çok basılan kitaplar özelliğini taşımaktadır. Aytmatov'dan hariç birden fazla kitabı basılan şair ve yazarlara Omor Sultan Sultan Rayev, Baktıbek Maksutov örnek verilebilir. Ayrıca Manas Destanı ile ilgili de çok sayıda kitap çalışması olduğu görülmektedir. Sonuç olarak şunu söylemek mümkündür: Kırgız Edebiyatı'ndan Türk Edebiyatına yapılan çevirilerin sayısı yeterli değildir ve bu konuda çok sayıda çevirmen ve çeviri esere ihtiyaç duyulmaktadır.

Kaynak:

1. İsakov, Abdrasul, <https://www.academia.edu/8742211/> Kırgızlar ve Kırgızistan tarihi ile ilgili Türkiye'de yayınlanmış bilimsel çalışmalar. OAKA, Cilt: 5, Sayı: 9, s. 101-131, 2010.
2. Devlet, Nadir, "Türkiye'de Tarih, Dil ve Edebiyat Araştırmalarında Kırgızistan ve Manas Destanı", Manas 1000 Bişkek Bildirileri (26-31 Ağustos 1995), Ankara, 1997, s. 81-86.
3. Artıkbayev, Kaçkınbay, *XX. Yüzyıl Kırgız Edebiyatı Tarihi*, Çev. Mayramgül Dıykanbayeva, Ankara: Bengü Yay., 2013, 680 s.
4. Kırgız Hikayelerinden Seçmeler, Çev. İbrahim Türkhan, Ankara: Bengü Yay., 2015.
5. Solak, Fahri, "Kırgızistan İle İlgili Türkçe Bibliyografya (1928-2003) (Tezler-Kitaplar-Makaleler)", Bişkek: KTMÜ, Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı: 9, 2004, s. 67-115.